Lausunto

5.11.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 207/2020 vp; asiantuntijakuuleminen 6.11.2020

VUODEN 2020 VII LISÄTALOUSARVIO

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijalausuntoa viitekohdassa mainitusta asiasta. Pyydettynä lausuntona ministeriö toteaa seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin lisättäväksi yhteensä 750 milj. euroa koronaviruksesta aiheutuvien kustannusten johdosta. Lisäyksestä 400 milj. euroa kohdennettaisiin epidemian aiheuttamien taloudellisten vaikutusten johdosta. Tästä 4,3 milj. euroa kohdennettaisiin erikseen 13-15-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisesti oppilaiden ja opiskelijoiden kasvomaskien hankinnasta aiheutuvien kustannusten mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tätä kohdentamista perusteltuna.

Lisäyksestä 350 milj. euroa oli tarkoitus jakaa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan momentilta, mutta asian valmistelun yhteydessä todettiin määrärahan jakaminen valtionavustuksena aikataulullisesti mahdottomaksi. Tämä olisi mahdollisesti vaatinut valtioneuvoston asetuksen antamisen, minkä lisäksi hakuprosessi ja hakemusten suuri määrä olisi viivästyttänyt jakoa pitkälle vuoden 2021 puolelle. Sen vuoksi lisäys jaetaan siten, että määräraha jaetaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymille niiden tekemien koronatestien suhteessa ja tämän jälkeen jakamalla kuntayhtymän osuus jäsenkunnille asukasmäärien suhteessa.

Ministeriön käsityksen mukaan HE:ssä ehdotettu määrärahan jakotapa on hyvä ja johtaa mahdollisimman oikeaan lopputulokseen koronaviruksen vaikutukset huomioiden. Suurin määrä testejä on tehty HUS:n alueella ja suurissa kaupungeissa, joihin myös selkeästi suurin osa määrärahasta asukasta kohden laskettuna kohdentuu.

HE:ssä kiinnitetään huomiota siihen, että lisäämällä määräraha valtionosuuksiin ei voida varmistua todellisesta kustannusvastaavuudesta eikä ylikompensaation välttämisestä. Ministeriö yhtyy tähän huomioon. Joidenkin kuntien osalta vuoden 2020 aikana myönnetyt valtionosuuden lisäykset voivat johtaa siihen, että ne ylittävät selvästi koronaviruksen aiheuttamat lisäkustannukset. Kokonaisuutena ottaen kuntatalouden arvioidaan vahvistuvan huomattavasti valtion

tukitoimien seurauksena vuonna 2020. Tukitoimet ovat kuitenkin kertaluonteisia, ja ennen niitä kuntatalous kokonaisuutena heikkeni melko voimakkaasti (KTO kevät 2020).